

Розглядаючи сім'ю, як першооснову соціалізації особистості, визначав мету виховання як «цілісний і гармонійний розвиток особистості творення нової людини, адже в сім'ї шліфуються найтонші грані людини – громадянина, людини-трудівника, людини-культурної особистості» [9, с. 414].

Одним із головних тверджень В.О.Сухомлинського є положення про неповторність кожної дитини. "У практиці своєї виховної роботи ми виходимо з того, що людина неповторна ..." [7, с. 284].

Педагог вказував на особливу роль учителя щодо професійного самопізнання і самовиховання. Однією з найголовніших вимог до, на його думку, є здатність поєднувати щирість і мудрість [3, с. 44-45].

Педагогічна діяльність В.О.Сухомлинського тісно пов'язана з ПНПУ імені В. Г. Короленка. Як зазначав науковець: «Мені випало щастя два роки вчитися в Полтавському педагогічному інституті... Кажу – випало щастя, бо нас, двадцятирічних юнаків та дівчат, оточувала в інституті атмосфера творчої мислі, допитливості, жадоби знань. Я з гордістю називаю Полтавський педагогічний інститут своєю альмаматер...» [2].

Наш університет є визначним освітнім центром із вагомими науковими здобутками й традиціями. Цьому сприяє діяльність музейного комплексу, до складу якого входить і кімната-музей В.О. Сухомлинського, в якій проводяться творчі вечори та педагогічні читання, конференції, що допомагає студентству відкривати для себе, вивчати та впроваджувати ідеї великого педагога.

Отже, педагогічна спадщина Василя Олександровича Сухомлинського – невичерпне джерело інноваційності, де найголовніше в його концепції – висока гуманність, любов до дитини, народність, демократичність.

Список використаної літератури

1. Василь Сухомлинський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://edufuture.biz/index.php?title=Тема_17_Василь_Сухомлинський.
2. Жизненный путь В.А. Сухомлинского [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medicinapediya.ru/psihologiya-pedagogika-voennaya/jiznennyiy-putsuhomlinskogo.html>
3. Новгородська Ю. Ідеї В.О.Сухомлинського живуть і розвиваються // Рідна школа. - 2002. - листопад. - С. 44-45.
4. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: "Видавництво А. С. К.", 2003.
5. Сухомлинська О. В. Василь Сухомлинський в зарубіжжі // Початкова школа. – 1998. – № 9. – С. 5-10.
6. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка / Василь Олександрович Сухомлинський. – Київ: Рад. школа, 1978. – 264 с.
7. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: У 5-ти т. — К., 1976-1978
8. Сухомлинський В. О. Духовний світ школяра // Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5 т. – Т. 1. – К.: Рад. шк., 1976, 390 с..
9. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5-ти т. \ В. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1977 – Т.4. – 638 с.
10. Сухомлинський В.А. Павлышская средняя школа: обобщение опыта учебно-воспитательной работы в сельской средней школе / В.А. Сухомлинский. – М. : Просвещение, 1979. – 393 с.
11. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором/ В. О. Сухомлинський // Вибрані твори. В 5-ти т. Т. 4. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 404.
12. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: В 5 т. – К.: Радянська школа, 1977. – Т. 3. – С.7-279.
13. Сухомлинський В.А. Сердце отдаю детям / В.А. Сухомлинский. – К.: Рад. школа, 1972. – 143 с.

Наталія Баранник

ВАСИЛЬ ОЛЕКСАНДРОВИЧ СУХОМЛИНСЬКИЙ ЯК ТВОРЕЦЬ ПАВЛИСЬКОЇ ШКОЛИ

Мета статті: полягає у розкритті досвіду роботи Павліської школи як живильного джерела духовності, що ґрунтується на гуманістичних ідеях В. О. Сухомлинського з розвитку творчої особистості.

Сьогодні перед школою постало завдання неочачної складності – давати середню освіту всьому молодому поколінню, формуючи своїх вихованців чесними та порядними людьми, активними

будівниками свого майбутнього, мужніми патріотами. Творчо застосовуючи педагогічні ідеї видатних педагогів, постійно уточнюючи і коригуючи набутий власний досвід, учительський колектив Павлиської школи під керівництвом В.О. Сухомлинського прагнув знайти таке поєднання теорії і практики, яке б найповніше відповідало вимогам виховання підростаючого покоління, розкривало з найбільшою глибиною виховну силу таких факторів, як зв'язок школи з життям, з працею, а також із соціальним, моральним і науково-технічним прогресом суспільства.

Мету виховної роботи В.О. Сухомлинський вбачає в тому, щоб кожному юнакові, кожній дівчині дати моральну, розумову, практичну і психологічну підготовку до праці, розкрити в кожному з них індивідуальні задатки, нахили і здібності. Педагог прагнув підготувати своїх вихованців до високоморальних і естетичних відносин, побудованих на дружбі і товаришуванні, на повазі до всього справді людського в кожній чесній людині.

Одне з найважливіших виховних завдань В.О. Сухомлинський вбачає в тому, щоб життя учнівського колективу було першою школою громадянськості, праці, ідейних і морально-естетичних відносин. Як закласти в дитині – майбутньому громадянину – міцне ядро громадянина – це найважливіший критерій і головний вимірник самоперевірки вчителя в процесі виховної роботи.

Виклад основного матеріалу. У 1907 році селяни Павлиської волості на сходці села поставили питання про будівництво нової чотирикласної школи. Земство на це не погоджувалося, мотивуючи тим, що для цього потрібні чималі кошти – 22 тисячі карбованців золотом. Таким чином, за кошти самих селян протягом 1908 – 1910 рр. неподалік від церкви було побудовано двоповерховий кам'яний будинок з червоної цегли, з великими світлими вікнами.

У 1948 році школу очолив В.О. Сухомлинський. Василь Сухомлинський – заслужений вчитель УРСР, член – кореспондент Академії Педагогічних Наук СРСР, Герой Соціалістичної праці, дитячий письменник, автор багатьох педагогічних праць. Ним було створено модель школи з гуманними гармонійними стосунками, що нині відома у сучасній педагогіці як “школа радості”.

Цим навчальним закладом В. Сухомлинський керував до останку свого життя, 22 роки у Павлиші стали найпліднішим періодом його науково-практичної та літературно-публіцистичної діяльності. Василь Олександрович доклав чимало зусиль, аби піднести пересічну сільську школу на рівень найкращих загальноосвітніх навчальних закладів. Звичайну сільську школу він перетворив у справжню педагогічну лабораторію, де видобував скарби педагогічної мудрості. Все найцінніше, створене великим Вчителем, назавжди увійшло до скарбниці вітчизняної педагогіки та національної духовної культури.

Школа мала ошатний вигляд, шкільне подвір'я – неприглядне і більше нагадувало сільський вигін. Було до чого прикласти рук і зусиль. З часом на подвір'ї з'явилися нові приміщення. У 1957 році було добудовано основний корпус школи. Та була у Василя Олександровича мрія: посадити у школі сад, а поруч із ним збудувати теплицю, щоб учні мали змогу проводити досліди і вирощувати рослини різних широт, закласти виноградник, розбити алеї. Свою мрію він утілював у життя разом зі своїми колегами, старшокласниками та їх батьками. На території школи побудована бузкова алея, сад Матері, горобинава алея, зелена лабораторія, куточок червоної калини та лісу, зелений клас, виноградник, криниця та неподалік від неї дуб – велетень.

Та основним завданням було, розвинути у дітей творчі здібності. Розвиткові творчих здібностей учнів сприяють різноманітні форми, методи та види роботи як на уроках, так і в позаурочний час. Учителі використовували різні види роботи: індивідуальну, фронтальну, кооперативну, у парах, у малих і великих групах. Щоб розвивати творчі здібності дитини, необхідно змусити її мислити. «Умійте примусити її дивуватись», – радив В.О. Сухомлинський. Цьому в значній мірі сприяють уроки мислення серед природи, які вчителі початкових класів проводять протягом року. Робота проводиться у послідовності, на яку вказував В.О. Сухомлинський: побачити, відчутти, назвати словом. Спочатку вчителі обирають такі об'єкти спостереження, які можуть захопити дітей. Краса слова, як і краса побаченого куточка природи, пробуджує у школярів інтерес. Наступний етап – підбір питань, що спрямовують хід дитячого мислення. Після спостережень і відповідей на них діти працюють над словом, розвиваючи таким чином своє образне мислення.

Словесна творчість – це складний процес, який активізує розумову і психічну діяльність школяра. «Дитина навчиться складати твір тільки за умови, коли кожне слово перед нею – як готова цеглинка, якій задалегідь приготовлене місце», – писав В.О. Сухомлинський. Пам'ятаючи його настанови, учителі ведуть своїх вихованців до лісу, на берег річки, в поле, щоб знайти такі «цеглинки», щоб не згас вогник творчості у дитячих душах, щоб, побачивши і переживши незвичайну красу природи, учні могли передати свої почуття, думки, переживання.

Для стимулювання творчої активності школярів педагоги використовують такі методи і прийоми: розвиток творчого інтересу, створення ситуацій емоційного переживання, успіху, вибору, відкриття, самостійну дослідницьку роботу, різні види творчо – розвивальних технологій. Учні працюють над загадками, прислів'ями, народними прикметами, читають вірші, співають, слухають музику, інсценізують казки В.О. Сухомлинського, українські народні та свої власні. Кінцевим результатом такої роботи є збірки дитячих казок, оповідань, віршів, які потім використовуються на різних уроках, годинах спілкування, святах, батьківських зборах та друкуються на сторінках дитячих газет. Велика увага у Павлиші приділялась читанню. В. Сухомлинський не уявляв собі повноцінного, всебічного розвитку підлітка без того, щоб вони не мали своїх улюблених письменників. Обов'язковою вимогою до дітей було за шкільні роки перечитати 200 книг із золотого фонду світової літератури, а до педагогів ставив вимогу навчати школярів працювати з книгою.

Одним із шляхів розвитку творчої активності учнів, озброєння їх необхідними вміннями і навичками є впровадження інтерактивних форм і методів навчання. Уроки позакласного читання дають можливість розширити читацький кругозір учнів, виробити вміння застосовувати знання, отримані на уроках. Вони не передбачають поглибленої роботи над виробленням навичок читання. Їх завдання – з'ясування читацьких вражень, розвиток самостійності, роздумів, оцінювань, суджень, творчості. Твори В.О. Сухомлинського спонукають до роздумів, розкривають перед учнями красу рідного краю, вчать людяності й мудрості, дають змогу бути співучасниками різних подій.

Після смерті великого Мислителя при Павлиській школі було відкрито музей В.О. Сухомлинського. Спочатку це був меморіальний куточок, створений за ініціативою вчителів. Далі розпочався збір документів, фотографій та інших матеріалів про життя та діяльність видатного педагога-земляка. У 1973 році він набув статусу державного педагогічно-меморіального. Сьогодні у його фондах міститься майже 18,5 тис. одиниць зберігання. Серед них – особисті речі родини Сухомлинських, рукописи, сімейна бібліотека, творчі роботи учнів школи. В стінах музею знаходиться і квартира, де жила сім'я Сухомлинських. Зберігається в музеї й особиста бібліотека самого Василя Олександровича.

Педагог дозволяє користуватися нею не лише своїм колегам, а й вихованцям. Кожен із них міг зайти цю квартиру директора і взяти будь-яку книжку. При цьому, слід і на даний час бібліотека перебуває в чудовому стані.

Тут-таки, в музеї, знаходиться бюст, що є авторською копією пам'ятника на могилі Педагога, він розташований на фоні слів “Серце віддаю дітям”, які були не тільки назвою його найвідомішої книги, а й девізом усього життя.

Висновок. Отже, проблема розвитку творчих здібностей учнів у різні часи хвилювала людство: педагогів, учених, філософів. У кожній людині, стверджували вони, закладений творчий потенціал від природи, треба тільки створити умови для його розвитку. У наш час творча активність школярів – це соціальна складова. Суспільству потрібні люди творчо мислячі, а щоб виховати таких, треба використовувати на уроках такі освітні технології й методичні підходи, які сприяють не накопиченню знань і вмінь, а спонукають школярів до активної творчої діяльності. Саме досвід роботи вчителів Павлиської школи може стати у нагоді в практичній роботі з учнями у формуванні їх творчого потенціалу.

Список використаної літератури

1. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. / С. П. Максимюк. – К. : Кондор, 2005. – 667 с.
2. Сухомлинський В. О. Людина – найвища цінність / В.О. Сухомлинський // Вибр. твори : в 5-ти т. Т. 5. – К. : Радянська школа, 1977. – С. 446–472.
3. Деркач В. Ф. Школа В. О. Сухомлинського – живильне джерело духовності / В. Ф. Деркач, Л. С. Явтушенко, І. М. Черньонкова. – Кіровоград : КОППО імені Василя Сухомлинського, 2013. – 136 с.
4. Шкляр Р. В. Педагогічна система В.О. Сухомлинського [Електронний ресурс] / Р. Шкляр // Класна оцінка. Освітній портал. – 2013. – 14 листопада. – Режим доступу до статті: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/pedagogichna-sistema-v-o-sukhomlinskogo.html>.